

Bánhida: a magyar erőmű

Hozzászólás „a Lévai örökség és a magyar energetika – 2008”

című Energiapolitikai Fórumhoz

Az Energiapolitika 2000 Társulat rendezvénye nagy jelentőségű, mert a nehéz helyzetbe került magyar gazdaság egyik legfontosabb területének, a magyar energetikának sürgető megoldásokra váró problémáival foglalkozott magas színvonalon, a nemzetünk iránti felelősségérzettől vezérelve, elismerésre méltó nyíltsággal.

Nagyon jó felismerés volt, hogy ennek a témának a tárgyalását összekötötte a Lévai András professzor előtti tisztelgéssel, születésének 100. évfordulójára emlékezve. Ha még élne, bizonyára ő lett volna a téma megrázó hatású főelőadója, mert egész életét a magyar energetika önzetlen szolgálatában élte le.

Dr. Büki Gergely előadásában megemlítette a BME több emlékezetes professzorának nevét, ezek sorát még kiegészíteném Verebély László nevével, aki a magyar energetikának kimagasló tudású és maradandó értékeket alkotó személyisége volt. Nevéhez fűződik az első magyar villamosítási terv elkészítése még az 1920-as években, melynek megvalósításában valódi energiapolitikusként is meghatározó szerepe volt. Ekkor létesült nagyrészt az ő alapvető harcos munkásságának köszönhetően az 1930-ban üzembe lépő Bánhidai Erőmű. Ez annyira szívügye volt, hogy diákjait is minden évben elvitte Bánhidára, az Erőmű és a vasúti állomás helyszínre bemutatására.

Ehhez kapcsolódva szeretném kiegészíteni Büki Gergely előadásának azt a részét, melyben Lévai professzor alkotásainak legfontosabb erőmű létesítéseit sorolja fel. Ezek között igen jelentős helyet foglal el a Bánhidai Erőmű 100 MW-os blokkjának előkészítésében és megvalósításában kifejtett munkássága. Ennek ügyét akkori miniszter-helyettesként, mint energiapolitikus is eredményesen segítette. És egyben a magyar technikai fejlődés szorgalmazójaként is beírta nevét a magyar energetika történetébe, hiszen ez volt az első olyan erőmű-blokk országunkban, amelyik teljesen magyar gépegységekkel épült meg. A MAHADA tervezte és gyártotta az első magyar 320 t/h-s újrahevítéses és magas gőzparaméterű kazánt, a Láng Gépgyár az első magyar 100 MW-os gőzturbinát (Száday Rezső főkonstruktor és csapata tervezésével) és a Ganz Gyár szállította az első magyar 100 MW-os (125 MVA) generátort és transzformatort. Ma, amikor ezek a cégek és utódaik már leginkább csak bedolgozó szintű tevékenységgel kénytelenek fennmaradásukat biztosítani, szinte mesészerűnek tűnik, hogy a magyar műszaki és szakember gárda mire volt képes, és tegyük hozzá, hogy ugyanígy képes lenne ilyen teljesítményre ma is. Az Erőmű prototípus berendezéseivel 35 évig minden jelentősebb üzemzavar nélkül folyamatosan működött.

Az akkori energia-stratégia szerint ezeket a magyar gépegységeket kellett volna a további erőművekbe is beépíteni, később már 200 MW-os teljesítményűekre bővítetten. Ennek előkészületei is megindultak. De akkor is beleszólt a fejlesztési tervekbe a politika, a KGST érdeke külföldi gépegységek felhasználását kívánta meg inkább.

Csak mellékesen jegyzem meg, hogy aktív erőműi munkásságom legszebb évei azok voltak, amikor ennek a 100 MW-os erőműnek a munkáiban Lévai Andrásnak az összes közreműködők között én is segítőtársam lehettem.

Lévai professzor tanári munkájának az egész magyar energetikai éltre kiható, kézzelfogható eredményei voltak. A szóba hozott Bánhidai Erőmű és a később Vértesi Erőművé váló erőmű együttes működéséhez kapcsolódóan szeretném megemlíteni példaként, hogy 10-12 kalorikus, és a műszaki-gazdasági elemzésekben is jártas fiatal mérnök került ide, akik a 100 MW-os erőmű életében nélkülözhetetlen feladatokat láttak el. Ugyanígy az egyesülések után a Tatabányai és az Oroszlányi Erőműben is, sőt még a Paksi Erőműbe is többen mentek át innen. Néhányan közülük később vezető beosztásokba kerültek. Egyikük (Gróf György) megírta a Bánhidai Erőmű technikai történetét, az Erőmű 75 éves jubileuma alkalmából.

Ehhez a bánhidai kiadványhoz kapcsolódóan szeretném megjegyezni, hogy érdemes lenne a magyar erőművek mindegyikének a történetét országosan is ismertté tenni, ugyanígy a többi villamosipari

vállalatát is, nem csak az ipartörténeti ismeretek elmélyítése céljából, hanem a most pályára lépők, a mai problémák súlyát egyre inkább hordozni kényszerülők biztatására, lelkesítésére is.

A rendezvény alaptémája azonban a mai energiapolitika volt. Dr. Gerse Károly előadása a mai magyar gazdaság alakulásáért felelősséget érző hallgatóság számára megdöbbentő hatású volt. Hatalmas szakmai tudással megalapozott és a magyar energetikai életben több évtizedes tapasztalatával is hitelesített gondolatmenete rávilágított arra az egyre nyilvánvalóbb tényre, hogy egységesen irányított nemzeti energetikai tervezés és energiapolitika nélkül gazdaságunk hanyatlása következik be, az ország, a lakosság érdekei egyre nagyobb mértékben sérülnek. A nemzeti irányítás időszakában pl. a villamos-energia szektorban lehetséges volt az optimális gazdaságosság szerinti erőműépítés és üzemeltetés. Egy-egy erőmű akkor, ott, olyan teljesítménnyel és olyan energiahordozóval létesült, ahogy azt az összes szempontok figyelembevételével kidolgozott terv meghatározta, és országos szinten a leggazdaságosabban (a növekmény arányos teherelosztás elvei szerint) lehetett ezeket üzemeltetni. Ma olyan szempontok szerint épül – ha épül – egy-egy erőmű, ahogy ezt az új tulajdonos multicég előnyösnek látja saját haszonelvei szerint, így az energia szektorban egyre kaotikusabb, kezelhetetlenebb, és a fogyasztók számára egyre hátrányosabb állapotok állnak elő.

Ezeket a fejleményeket Dr. Járosi Márton óriási ismeretanyagot feldolgozó előadása világította meg szemfelnyitó és cselekvésre készítő hatással. Időrendi áttekintést adott a mai elfogadhatatlan helyzet kialakulásának egyes állomásairól és ezek következményeiről. Részletesen kidolgozott, életszerű javaslatot ismertetett a nemzeti érdekű energiapolitika követelményeiről.

Nagy jelentőségű, hogy ma már egyre inkább hallatják hangjukat azok a civil szervezetek és csoportok, amelyeknek tagjai látják a reánk leselkedő veszélyeket, élő lelkiismeretük és kellő tudásuk van ahhoz, hogy valós elemzésekkel és világos okfejtéssel tárják a közvélemény elé a járható utakat. Szükséges, hogy ezek a kezdeményezések eredményesen összegeződjenek, hangjuk pedig eljusson a nemzetpolitikát felelősen irányító szervekhez. Nemzeti érdek, hogy ezek a közösen kidolgozott jó stratégiák valóban beleépüljenek az ország életét a megmaradás útja felé terelő ágazati tervekbe.

Köszönet illeti az Energiapolitika 2000 Társulatot, és vezetőit a Fórum kifogástalan és baráti megrendezéséért, és több évre visszanyúló nemzetépítő munkájukért. Külön köszönetet érdemel, hogy a Fórum teljes anyagát színvonalas kivitelben a résztvevők rendelkezésére bocsátották, lehetővé téve az előadott gondolatok elmélyült átgondolását minden érdeklődő számára. Szép gesztus volt, hogy Büki Gergely Lévai András professzor életét bemutató írását is minden résztvevő kézhez kaphatta.

Kívánjuk, hogy Verebély László és Lévai András mai utódai hasonlóan eredményes munkásai lehessenek a magyar energetikai életnek. A ma is kétségtelenül meglévő, de jelenleg még kibontakozásra váró tehetségek keljenek életre, a szellemi energiák összegeződjenek, és az egyre súlyosbodó, világméretű válságok közepette lehessen nemzetünk ismét nemzetközi szinten is a kibontakozás útjának elismert munkálója.

Tatabánya, 2008. október 27.

Balogh Ernő
ny. gépészmérnök
a Bányaidai Erőmű volt főmérnöke